

2. Dorland's Illustrated Medical Dictionary. 32nd ed. Philadelphia, PA : Saunders Elsevie, 2012.
3. Stedman's Medical Dictionary. 28th ed. Philadelphia, PA : Lippincott Williams & Wilkins; 2006.
4. Merriam-Webster Medical Dictionary. 2019. Available from: <https://www.merriam-webster.com/medical>
5. Oxford Dictionary of English. 3rd ed. Oxford, UK : Oxford University Press, 2010.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-19>

**FORMATION OF NEGATIVE CONSTRUCTIONS
IN THE CONDITIONS OF DIALECTAL DIVERGENCE
OF THE XIV–XVII CENTURIES**

**СТАНОВЛЕННЯ ЗАПЕРЕЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ
В УМОВАХ ДІАЛЕКТНОЇ ДИВЕРГЕНЦІЇ XIV–XVII СТ.**

Horodilova T. M.

*Postgraduate Student,
Lecturer at the Department
of Germanic Philology
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

Городілова Т. М.

*аспірантка третього року навчання,
викладач кафедри германської
філології
Київський університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

У пропонованій розвідці йдеться про становлення граматичної парадигми заперечних конструкцій на тлі змін, що відбуваються у ранньоноворхньонімецький період розвитку досліджуваної мови. Особливу увагу приділено впливу діалектних розбіжностей як ймовірних чинників впливу на синтаксис заперечних конструкцій у зазначений період.

Ранньоноворхньонімецький період з XIV по XVII ст. умовно вважають перехідним етапом до новорхньонімецької мови. З одного боку, писемні пам'ятки зазначеного періоду продовжують демонструвати діалектну дивергентність, з іншого, ранньоноворхньонімецька є початком надрегіональної адаптації [6, с. 37].

У становленні граматичної парадигми заперечення прийнято виділяти дві лінії – писемна і діалектна, протиставлені за ознакою штучне :: природне [2, с. 59]. У зв'язку з цим виникає проблема (не)можливості збереження розбіжностей між штучним і природнім. Стосовно переходу від полінегативного до мононегативного способу утворення негативних конструкцій у ранньоноворхньонімецьком у періоді припускають «напівприродну» зміну мови у формуванні сингулярного заперечення [7, с. 6–10].

У зазначений період, окрім реченнєвого заперечення з *nicht*, розвинувся інший тип подвійного заперечення заперечення *kein + NP ... nicht*, який до цього часу вживався лише у німецьких діалектах [1, с. 426]. Обидва типи є природніми і сформувалися у результаті усунення морфеми *en/ne-*. З іншого боку, не зовсім закономірним є відсутність подвійної негачії у нововорхньонімецькій мові [7, с. 8]. Однією з причин вважають вплив граматиків XVIII ст., які з логічних чи стилістичних причин відкинули подвійне заперечення [5, с. 267]. У цьому разі йдеться про стандартизацію, або свідомий відбір, коли із загального континууму варіантів обирають один або декілька за норму, а решту виокремлюють як порушення правил. До кола змін, що спричинили вибір на користь сингулярного заперечення, належать і випадки несвідомого/напівсвідомого вибору. Згідно з теорією Р. Келлера (*Invisible Hand Theory*), несвідоме необов'язково є тотожним неінтенціональному, однак з цього випливає поява норми чи правила без явного наміру мовця їх установити [3, с. 95-109]. Також зміни на синтаксичному рівні пояснюють правилом конвенції, відповідно до якого більша група мовців даної спільноти має дотримуватися правила R і розраховує на подібну поведінку інших її членів без спеціальних (явних) домовленостей [4, с. 42]. Така логіка формування конвенції дозволяє пояснити зникнення подвійного заперечення у нововорхньонімецькій мові. Отже, явище клітизації заперечної частки, адаптоване діалектами і відкинуте стандартною німецькою мовою, можна вважати (окрім логіко-стилістичних аргументів) наслідком впливу писемного середовища.

Досліджуваний матеріал ілюструє формування заперечення у ранньоноворхньонімецький період. Опрацьований корпус заперечних конструкцій уможливило відтворення шляхів розвитку діалектів і наддіалектної специфіки, а саме вмотивованість змін внутрішніми мовними факторами у формуванні синтаксису заперечення нововорхньонімецької мови.

Література:

1. Ebert R. P., Reichmann O., Solms H.-J., Wegera K.-P. Frühneuhochdeutsche Grammatik. Tübingen : Niemeyer, 1993. 562 s.
2. Glaser E. Zu Entstehung und Charakter der neuhochdeutschen Schriftsprache: Theorie und Empiri. *Die deutsche Schriftsprache und die Regionen: Entstehungsgeschichtliche Fragen in neuer Sicht*. Raphael Berthele, Helen Christen, Sibylle Germann and Ingrid Hove (eds.). Berlin, New York : De Gruyter, 2003, pp. 57–78. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110201574.57>
3. Keller R. On Language Change. The Invisible Hand in Language. London, New York : Routledge, 1994. 196 p.
4. Lewis D. Convention: A Philosophical Study. Oxford : Wiley-Blackwell Publishing, 2013. 228 p.
5. Polenz von P. Deutsche Sprachgeschichte vom Spätmittelalter bis zur Gegenwart. Band II. 17. und 18. Jahrhundert. Berlin, New York : Walter de Gruyter, 1994. 498 s.
6. Schmid H-U. Einführung in die deutsche Sprachgeschichte. Stuttgart : J. B. Metzler, 2017. IX, 314 s.
7. Weiß H. Syntax des Bairischen. Studien zur Grammatik einer natürlichen Sprache. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1998. 277(291) s.